Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitu!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolfŭ Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner.*
Preţulŭ inserţiunilorŭ; o seria garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifŭ şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. seu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LII.

„Gazeta" ese în fiecare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe sése lunĭ 6 fl., Pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe sése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe sése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe sése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 179. Braşovŭ, Joi 10 (22) Augustŭ 1889.

Braşovŭ, 9 Augustŭ.

Trebue sĕ se recunóscă, că guvernele unguresci au lucratŭ şi lucră mereu din rĕsputerĭ pentru redicarea şi înflorirea capitalei ungare.

Idealulŭ bărbaţilorŭ de statŭ ungurĭ a fostŭ şi este ca Budapesta sĕ devină pentru regatulŭ Ungariei, ceea ce este Parisulŭ pentru Francia, adecă oraşulŭ în care sĕ se concentreze viaţa şi puterea materială şi intelectuală a întregei „naţiunĭ".

Nisuinţele de a centralisa totulŭ în Budapesta şi de a guverna şi conduce ţéra întrégă din acestŭ oraşŭ, apoi nisuinţele de contopire şi assimilare a tuturorŭ rasselorŭ în rassa maghiară, suntŭ numai resultatulŭ dorinţei de a face ca inima şi pulsulŭ întregei poporaţiunĭ sĕ bată în Budapesta.

De aceea pentru ca sĕ pótă deveni Pesta pentru Ungaria ce este adĭ Parisulŭ pentru Francia, guvernanţii ungurĭ stândŭ faţă aicĭ cu nisce raporturĭ de totŭ deosebite naţionale, sociale, şi etnografice, avêndŭ de a face nu cu-o singură rassă şi naţiune, ci cu diferite popóre ale unui statŭ poliglotŭ, au fostŭ siliţĭ sĕ-şĭ ia refugiulŭ la ficţiunea unei „singure naţiunĭ politice", identificândŭ aspiraţiile şi interesele specifice ale poporului maghiarŭ cu ale tuturorŭ celorlalte popóre şi proclamândŭ idea de „statŭ maghiarŭ naţionalŭ centralisticŭ".

Şi lucru ciudatŭ! Iniţiatorii şi propagatorii acestei politice centraliste de contopire şi de asservire a popórelorŭ nemaghiare, nu se sfiescŭ a-şĭ alege ca patronŭ alŭ lucrării lorŭ de distrugere şi de desbinare chiar pe Sf. Stefanŭ, primulŭ rege alŭ Ungariei.

Ḑiua de Sf. Stefanŭ, ce s'a serbatŭ erĭ cu pompa obicĭnuită în Budapesta, a fostŭ alésă de către propagatorii maghiarismului violentŭ ca ḑi de sĕrbătóre, prin care sĕ se esprime aspiraţiunile de unitate şi de contopire naţională şi care sĕ facă sĕ dispară tóte deosebirile prin cultivarea ideei unei „singure naţiunĭ".

Amŭ ḑisŭ că acésta este lucru ciudatŭ, pentru că nu este credemŭ adĭ nicĭ o maximă atâtŭ de cunoscută în sînulŭ poporaţiunei din Transilvania şi Ţéra unguréscă, ca tocmai maxima de statŭ a primului rege alŭ Ungariei Sf. Stefanŭ, care a ḑisŭ, că regatulŭ Ungariei numai ca regatŭ poliglotŭ, numai prin egala îndreptăţire a limbilorŭ popórelorŭ sale póte sĕ devină tare şi înfloritorŭ.

Dér centraliştii ungurĭ de adĭ au întorsŭ maxima s-lui Stefanŭ cu fundulŭ în susŭ şi ei susţinŭ, că statulŭ ungarŭ numai prin domnirea esclusivă a limbei maghiare şi a rassei maghiare póte devenì tare şi înfloritorŭ.

Şi ḑiua lui Stefanŭ de care suntŭ legate vechĭ tradiţiunĭ şi care se serbéză în fiăcare anŭ la 20 Augustŭ, sĕ fiă ḑiua, care sĕ dea espresiune acestei falsificărĭ a maximei de guvernare, ce a avut'o ântêiulŭ rege alŭ Ungariei!

Dér mai multŭ! Se pretinde adĭ dela popórele nemaghiare, ca sĕ alerge şi ele la Budapesta şi sĕ serbeze împreună cu supremaţiştii şi esclusiviştii de acolo sĕrbătórea s-lui Stefanŭ, în spiritulŭ modernŭ cu totulŭ opusŭ vechilorŭ tradiţiunĭ.

„Serbarea s-lui Stefanŭ"—scrie fóia lui Apponyi—„sĕ fiă unŭ imboldŭ pentru diferitele naţionalităţĭ de a visita Budapeşta. Ei aicĭ sĕ câştige stimă şi iubire pentru statulŭ Ungariei, a căruia lumină îi încălḑesce şi care cu legătura legilorŭ sale îmbrăţişéză pe toţĭ cetăţenii sĕi cu egală iubire şi cu egală dreptate".

Câtă făţăriă, câtŭ fariseismŭ nu vorbesce din aceste şire! „Egală iubire şi egală dreptate"! Când vorŭ fi în stare sĕ înţelégă acésta cei ce prin aranjarea de festivităţĭ poporale în Peşta şi prin ieftinirea speselorŭ de călĕtoriă la Peşta credŭ, că lumea se va putè întórce cu fundulŭ în susŭ şi că naţionalităţile diferite „vorŭ fi fericite a se adăpostì la raḑele de „lumină" şi de „dreptate" ale capitalei ungare? Ce copilărescă sînamăgire!

DIN AFARĂ.

Aniversarea suirei pe tronŭ a principelui Bulgariei.

La 10 Augustŭ s'a serbatŭ în Sofia cu mare pompă aniversarea suirei pe tronulŭ bulgarŭ a principelui Ferdinand de Coburgŭ. Demonstaţiunĭ politice nu s'au întêmplatŭ.

La prânḑulŭ festivŭ arangiatŭ în palatŭ, la care au luatŭ parte 120 de persóne, rostì prinţulŭ Ferdinandŭ următorulŭ toastŭ, care a fostŭ primitŭ cu aplause:

Domnilorŭ! Se începe anulŭ alŭ treilea, de când prin graţia lui Dumneḑeu şi voinţa naţională am fostŭ alesŭ ca principe alŭ Bulgariei. De când m'am suitŭ pe tronŭ, m'am dedicatŭ mărirei multŭ iubitului meu poporŭ, desvoltării sale spirituale şi materiale. Bunulŭ meu poporŭ a luatŭ din parte-i tóte jertfele grele asupră-şĭ, spre a-şĭ păstra viaţa sa de sine stătătóre şi libertatea sa; a făcutŭ tote încordările spre a conserva ordinea şi pacea. Aceste jertfe şi încordărĭ ale poporului meu, atitudinea sa legală şi înţeléptă au câştigatŭ guvernului sĕu nu numai simpatiile lumei culte, ci şi laudele unuia din cei mai înălţaţĭ şi puternicĭ domnitorĭ ai Europei*), precum şi a celorŭ mai distinşĭ bărbaţĭ de statŭ. Când m'am suitŭ pe tronulŭ Bulgariei, duşmanii libertăţii nóstre strigau, că acéstă stare de lucrurĭ nu va dura nicĭ trei ḑile, că tóte se vorŭ surpa de sine cu guvernŭ cu totŭ. Dér provedinţa divină n'a concesŭ, ca drepturile sfinţite ale poporului bulgarŭ sĕ fiă călcate în picióre. Din contră ea i-a datŭ puterea sĕ pótă resista tuturorŭ vijeliilorŭ şi sĕ se ferésca de cursele, ce i-s'au întinsŭ din afară nu multă dibăciă. Cu aceeaşĭ credinţă şi cu aceeaşĭ speranţă în Dumneḑeu, răḑimêndu-ne pe poporulŭ meu şi pe armata mea vitéză, începŭ anulŭ alŭ treilea alŭ domniei mele şi sperezŭ, că voiu avè norocirea, a vedè patria mea gloriósă mare şi în bună stare, şi pe toţĭ supuşii mei mulţămiţĭ şi fericiţĭ. Beau în sănătatea poporului meu „gloriosŭ şi a armatei mele viteze"!

*) Alusiune la vorbirea monarchului Austro-Ungariei către delegaţiunĭ. Red.

Ministrulŭ preşedinte Stambulov rĕspunse mulţămindŭ principelui pentru sacrificiile ce le aduce şi pentru abnegaţiunea sa; luptele poporului bulgarŭ în anii din urmă au mai mare însemnătate decâtŭ o victoriă pe câmpulŭ de luptă; *deşi opera întrégă încă nu e terminată*, naţiunea însĕ are încredere în domnulŭ ei, că o va desĕvêrşi. Afară din oraşŭ au fostŭ petrecerĭ poporale.

Banchetulŭ primarilorŭ în Parisŭ.

Vre-o 13,000 de *primarĭ ai comunelorŭ din Francia* au sositŭ ḑilele aceste în Parisŭ, spre a lua parte la banchetulŭ ce li s'a oferitŭ de oraşulŭ Parisŭ. Dela casa oraşului ei merseră *în corpore* prin strada Rivoli la palatulŭ industriei. O imensă mulţime salută în modŭ entusiasticŭ lungulŭ conductŭ alŭ primarilorŭ.

La banchetulŭ celorŭ 13,000 primarĭ ai Franciei ḑise preşedintele republicei *Carnot*, rĕspunḑêndŭ la toastulŭ preşedintele consiliului municipalŭ, că festivitatea de adĭ este o manifestaţiă a *solidarităţii naţionale.* Francia are sĕ câştige totŭ dela visita ce le-o facŭ popórele lumei. Óspeţii ei au pututŭ constata, că *republica a făcutŭ cu putinţă poporului francesŭ, de a-şĭ reocupa érăşĭ rangulŭ sĕu în lume*, de *a-şĭ asigura idependenţa* şi de a pregăti progresulŭ, ce trebue sĕ-lŭ aibă în vedere o demonstraţiă laboriósă.

Vorbindŭ de *esposiţiune*, ḑise preşedintele Carnot, că strĕinii, carĭ vinŭ sĕ-o visiteze, au contribuitŭ prin simpatiile lorŭ la strălucirea operei, pe care a numit'o celŭ mai mare monumentŭ de pace alŭ Europei. Preşedintele dise în fine, că republica a devenitŭ Francia însaşĭ şi că ea va sci sĕ vindece tóte nenorocitele desbinărĭ în sînulŭ poporului francesŭ.

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

(3)

Serbarea logodnei în Vendée.

Nuvelă de **Iulius Ianin.**

(Urmare şi fine.)

Baudelot încă împărtăşia pe deplinŭ acéstă plăcere. Da! elŭ era singurulŭ în acéstă mulţime, care îşi petrecea după voiă, singurulŭ, alŭ cărui zîmbetŭ nu era silitŭ, uniculŭ alŭ cărui jocŭ era uşorŭ şi graţiosŭ.

Ceilalţĭ îşĭ petreceau şi danţau mai multŭ de silă, aşa ḑicêndŭ la vederea tênĕrului danţatorŭ. Baudelot era regele serbărei! mai multŭ chiar decâtŭ mirele, elŭ era logodniculŭ eşafodului! Balulŭ însufleţitŭ prin atâtea pasiunĭ, prin atâtea spaime, prin atâtea interese sângeróse, atrase pe toţĭ în vêrtejulŭ sĕu. Pe Baudelot îlŭ vedei în totŭ loculŭ. Pe damele mai bĕtrâne le saluta după obiceiurile vechiu, pe cele tinere cu graţiă şi libertate, cu bărbaţii vorbia de ale tinereţii, chiar şi musicanţilorŭ le spunea bucăţile cele mai nouĕ şi cântà chiar singurŭ de vr'o câte-va-orĭ cu gustŭ şi iscusinţă. Sigurŭ, că mâna, care juca cu atâta siguranţă pe córdele unei violine, nu putea tremura.

Baudelot, cu câtŭ se da mai multŭ acestorŭ veselii libere şi naturale, cu atâtŭ mai multŭ uita de nóptea, care trecea cu o iuţélă înspăimêntătóre. Oră de oră se strecura şi damele mereu tremurau şi îlŭ compătimiau în adênculŭ inimei lorŭ, sciindŭ că elŭ are sĕ móră.

Se scia, că elŭ prin cuvêntulŭ sĕu este mai tare legatŭ decâtŭ cu lanţurĭ.

Baudelot, îmbĕtatŭ de fericire, n'a fostŭ nicĭ-odată cuprinsŭ de atâta iubire şi pasiune.

Când danţà pentru a treia óră cu miresa cea blondă, simţì că mâna ei cea mică tremura într'a lui şi elŭ încă începù sĕ tremure, pentru că, uitându-se la ea, o vĕḑù palidă şi întocmai ca şi când ar fi fostŭ mórtă.

„Ce'ţĭ este, Eleonoro?" o întrebà elŭ. „Pentru iubirea danţatorului D-tale, te rogŭ nu mai tremura şi nu mai îngălbini aşa!"

Ea însĕ se întórse spre perdelele dela ferestri, care prin mişcarea produsă de jocŭ se mişcau şi ele, şi îi arĕtà ḑorile ḑilei, carĭ strĕbăteu prin ele.

„Uite, vedĭ ḑiua?" ḑise ea lui Baudelot.

"Da!" rĕspunse elŭ, „póte veni şi ḑiua! M'am bucuratŭ de cea mai plăcută nópte a vieţii mele, te-am vĕḑutŭ, te-am iubitŭ şi îndrăsnescŭ sĕ'ţĭ spunŭ: te iubescŭ! pentru că tu scii bine, că morţii nu mintŭ. Şi acum, rĕmasŭ bunŭ, Eleonoro! Fii fericită şi primesce binecuvîntarea Chuanului!"

Când se sfêrşì contradanţulŭ, Baudelot depuse unŭ sĕrutŭ pe fruntea Eleonorei. Ea era indispusă, corpulŭ îi era ca şi îngheţatŭ şi fruntea ei primì buzele lui Baudelot fără nicĭ o resistenţă.

Numai o secundă însĕ durà acésta, apoi se reculese şi Baudelot o reconduse la loculŭ ei. Ea îi ḑise sĕ se pună lângă dênsa, adăugêndŭ:

„Tu trebue sĕ te ducĭ, audĭ? deja prinde caii la trăsură, care are sĕ te ducă în Nantes. Peste două óre vei fi mortŭ. Fugĭ! décă voescĭ, te însoţescŭ! Atuncĭ nimenĭ nu va putea ḑice, că frica, ci iubirea te-a îndemnatŭ sĕ fugĭ. Ascultă-mĕ: décă tu nu vei fugi singurŭ séu cu mine, sĕ scii, că mĕ aruncŭ sub rótele carului şi tu vei trebui sĕ trecĭ peste trupulŭ meu sdrobitŭ!"

La acestea Baudelot rĕspunse:

„Scii bine, Eleonoro, că acésta e cu neputinţă. Da! décă aşŭ fi liberŭ, atuncĭ nimenĭ afară de mine n'ar cuteza sĕ te numéscă bărbatulŭ tĕu. Eu acum însĕ nu mai suntŭ alŭ nimĕnui nicĭ alŭ meu, nicĭ alŭ tĕu. Rĕmâi déră sĕnătósă scumpulŭ meu ângerŭ, şi décă mĕ iubescĭ, înapoiază 'mĭ flórea, ce ţĭ-am trimis'o din carcera mea. Dă-mĭ-o, Eleonoro! Aceea floricică a împodobitŭ pieptulŭ tĕu, ea îmĭ va fi de ajutorŭ când voiu muri!"

Unŭ sgomotŭ mare de călăreţĭ şi de cai se audì în acestŭ momentŭ afară. La acestŭ sgomotŭ, ce venia din partea de către Nantes, tóte damele păşiră ca la unŭ semnŭ datŭ în jurulŭ lui Baudelot, ascunḑêndu-lŭ astfelŭ în mijloculŭ lorŭ.

Sgomotulŭ însĕ a fostŭ causatŭ de

Intrevederea dela Berlinŭ şi pressa ruséscă.

Foile ruse continuă a se ocupa cu întrevederea monarchilorŭ austro-ungarŭ şi germanŭ în Berlinŭ. *„Graşdanin“* ḑice despre alianţă, că tóte avantagiele suntŭ pe partea Gemaniei, totŭ risiculŭ şi tótă sarcina suntŭ pe partea Austriei. *„Novoie Vremia“* ḑice, că alianţa triptă nu e o alianţă a popórelorŭ; în Austro-Ungaria e jumĕtate din supuşii împĕratului Franciscŭ Iosifŭ — Slavii — în contra alianţei; totŭ aşa jumătate dintre Italieni. Din contră guvernele, care stau în afară de alianţă, au lucratŭ în deplin acordŭ cu nisuinţele şi simţĕmintele supuşilorŭ lorŭ; aci suntŭ de observatŭ acele simpatii internaţionale, care şi fără tractate de alianţă se vorŭ simţi în aceea ḑi, în care liga păcii îşi va fi ajunsŭ adevĕratulŭ ei scopŭ, rĕsboiulŭ europénŭ. „Moskovskija Vjedomosti“ nu-i atribue întrevederei o deosebită însemnătate. Vorbindŭ de mergerea Ţarului la Berlinŭ, ḑice că pe când cei din capitala Germaniei se bucură de acéstă visită, cei din Viena şi Pesta suntŭ nemulţămiţi. Austro-Ungaria are interesŭ sĕ menţină actuala stare ameninţătóre a Europei. Cugetulŭ că s'ar puté restabili raporturĭ normele între Germania şi Rusia, bagă pe Austro-Ungaria în spaimă, de aceeea acésta caută sĕ semĕne neîncredere şi discordiă intre Rusia şi Germania. Fóia ruséscă ḑice, că o rupere a păcii europene numai cu consimţĕmêntulŭ Rusiei se póte întêmpla şi acésta nu va lăsa sĕ se rupă pacea, décă acéstă rupere nu corĕspunde intereselorŭ rusescĭ. De altmintrelea Rusia n'are nevoiă de niscai relaţiunĭ intime nicĭ cu Germania, nicĭ cu Austro-Ungaria.

Incăerărĭ în Bosnia.

Se desminţise prin telegrame scirea, că în Bosnia s'ar fi întêmplatŭ încăerărĭ. Diarele vieneze „Fremdenblatt“ şi „N. W. Tagblatt“ aducŭ însĕ scirĭ esacte despre încăerărĭ întêmplate în Bosnia.

Astfelŭ numitele ḑiare spunŭ, că la hotarulŭ dintre Herţegovina şi Muntenegru, lângă comuna Trebinje, hoţii au atacatŭ o cétă de soldaţĭ austriacĭ, carĭ erau ocupaţĭ cu ridicarea planului terenurilorŭ de pe acolo. Hoţii au omorîtŭ pe toţĭ soldaţii, afară de unŭ locotenentŭ şi doi soldaţĭ din regimentulŭ 38, carĭ s'au alesŭ numai cu câteva rănĭ.

Celŭ dintâiu care a căḑutŭ dintre soldaţĭ a fostŭ unŭ sergentŭ dela geniu, căruia un glonţŭ îi pĕtrunse tocmai în pieptŭ şi s'a chinuitŭ 6 óre până ce a muritŭ. Puţinŭ după dênsulŭ fù împuşcatŭ unŭ sergentŭ majorŭ.

La începutŭ soldaţii austriaţĭ avéu posiţia destulŭ de bună, fiindŭ acoperiţĭ de nisce stâncĭ, astfelŭ că au pututŭ trage mai multe focurĭ asupra hoţilorŭ. Când a ajunsŭ însĕ ca sĕ lupte la pieptŭ, hoţii erau mai tarĭ. Unŭ caporalŭ a fostŭ măcelăritŭ într'unŭ modŭ îngrozitorŭ. Elŭ ridicase tocmai puşca sĕ tragă asupra unui banditŭ, când unŭ altulŭ năvăli asupra lui. Soldatulŭ neavêndŭ baioneta la puşcă, dete cu patulŭ puscei, acésta însĕ se rupse, şi caporalulŭ lovi cu sabiaj sa lată şi tăiă o urechiă a hoţului. Acesta însĕ îlŭ despică apoi pe soldatŭ cu iataganulŭ.

Dintre soldaţĭ au rĕmasŭ morţĭ 7, ér dintre hoţĭ 8.

SCIRILE ḐILEI.

Distincţiunĭ. „Fóia ordinaţiunilorŭ militare“ publică distincţiunile ce le-a făcutŭ Maj. Sa monarchulŭ nostru cu ocasiunea visitei sale la Berlinŭ şi anume: Prinţulŭ Henricŭ de Prusia s'a numitŭ şefŭ alŭ regim. de inf. 20; prinţulŭ Albert de Prusia, regentulŭ Braunsweigului, şefŭ alŭ regim. de dragonĭ Nr. 6; şi contele Moltke şefŭ alŭ reg. de inf. Nr. 71.

*
* *

Regele României a primitŭ din partea împĕratului Brasiliei şi a ducelui Anhalt scrisorĭ de felicitare, dreptŭ rĕspunsŭ la notificarea ce li-s'a făcutŭ, că Principele Ferdinandŭ a fostŭ desemnatŭ ca moştenitorŭ presumptivŭ alŭ Corónei, şi a primitŭ titlulŭ de Alteţă Regală, Principele alŭ României.

*
* *

Gradŭ depusŭ. S'a concesŭ sĕ'şĭ depună gradulŭ cu ḑiua de 15 Augustŭ capelanii militarĭ cl. II în reservă: Vasiliu Călugăru, Dr. de teol. Vasilie Hosszu, Ilie Juga, Aurelŭ Ladoşianŭ, Iónŭ Olténŭ şi Grigoriu Popŭ.

*
* *

Diarele din România. „Românulŭ“ de Marţĭ 8 (20) Augustŭ scrie: „Din Braşovŭ aflămŭ, că Românii, carĭ se află în acelŭ oraşŭ séu la băile din Transilvania primescŭ fórte neregulatŭ unele ḑiare, ce li-se trimitŭ din Bucurescĭ, ér pe altele nu le primescŭ de locŭ. Se ḑice, că ele se confiscă de autorităţile maghiare. Adevĕratŭ o fi?“

Ca lămurire îi spunemŭ confratelui din Bucurescĭ, că de multŭ nu mai trecŭ graniţa dincóce: „Telegrafulŭ românŭ“, „Naţiunea“, „Adevĕrulŭ“, „Rĕsboiulŭ“, „Voinţa Naţională“, „Indépendance Roumaine“, ér fórte neregulatŭ vine „Liberté Roumaine“ ş. a.

*
* *

Universitatea săséscă e convocată pe ḑiua de 9 Septemvre, pentru ca acei membrii, carĭ suntŭ deputaţii dietalĭ, sĕ pótă lua parte apoi la lucrările dietei din Pesta.

*
* *

Deputatulŭ sasŭ guvernamentalulŭ Gutenau a chematŭ la o adunare în Cohalmŭ pe alegĕtorii sĕi, ca sĕ raporteze despre lucrările dietei în cei doi anĭ trecuţĭ. A făcutŭ o espunere sécă şi a ridicatŭ pe stăpânu-sĕu Tisza în cerŭ. M. Kasper însĕ a datŭ unŭ straşnicŭ perdafŭ deputatului şi la întrebatŭ, că ce posiţiune ia elŭ faţă cu vederile deputatului Meltzel? Gutenau rĕspunse, că încă n'a sositŭ timpulŭ pentru realisarea intenţiunilorŭ lui Meltzel, dér că va veni şi atuncĭ va fi cu Meltze. — Er pănă atuncĭ cu Tisza! „Practicŭ“ duputatŭ!

*
* *

In favórea cultivatorilorŭ. Precum spune „Pester Lloyd“, s'a constituitŭ în Mişcolţŭ unŭ comitetŭ compusŭ din marĭ comercianţĭ de grâu pentru a face marĭ cumpĕrărĭ de grâu de tómnă. Comitetulŭ va da unŭ manifestŭ, pentru ca sĕ se facă subscrierĭ. Scopulŭ ar fi sĕ facă sĕ se urce preţurile grâului în favórea cultivătorilorŭ, carĭ se află într'o tristă situaţiă. — Numai de n'ar fi vorba de vr'unŭ gheşeftŭ în favórea marilorŭ comercianţĭ!

*
* *

Telefonŭ. Se anunţă, că deşchiderea liniei telefonice între *Viena-Praga* şi între *Viena-Budapeşta* se va face deja în luna lui Octomvre a. c., deórece lucrările înaintéză fórte repede.

*
* *

Defraudatorŭ. Erĭ s'a presentatŭ la poliţia din locŭ scriitorulŭ advocaţialŭ Istvan Farcas şi a făcutŭ arătare, că a defraudatŭ şefului sĕu, advocatului Dr. Istvan Vecsey din Peşta, suma de 100 fl., ce avea sĕ'i predea în 10 Augustŭ la poştă. „Cinstitulŭ“ scriitorŭ fù predatŭ judecătorii penale.

*
* *

Bóla de vite în ţinutulŭ Braşovului. Veterinarulŭ oraşului Braşovŭ a constatatŭ, că între boi s'a ivitŭ durerea de gură şi de unghii în modŭ epidemicŭ. Din acéstă causă se facŭ cunoscute următórele disposiţiuni: Tóte animalele sĕ fiă împedecate de a veni în atingere unele cu altele şi de a fi scóse din hotarŭ. Totŭ aşa gunoiulŭ sĕ nu fiă scosŭ din hotarŭ. Tóte vitele, afară de cai, sĕ fiă ţinute în grajdurĭ. Poliţia se va informa în fiă-care sĕptĕmână prin ómenĭ specialĭ despre starea bólei. Nu-i ertatŭ a se vinde lapte dela vitele bolnave. Astfelŭ de vite numai cu încuviinţarea poliţiei se potŭ tăia şi peile lorŭ au sĕ fiă desinfectate. Pentru a grăbi trecerea bólei se póte ordona vaccinarea. Paşapórte de vite nu se dau şi têrgurĭ de vite nu se permitŭ.

*
* *

Invitare la *petrecerea de vĕră* ce se va arangia Marţĭ în 27 Augustŭ st. n. la băile dela Chireu (lângă Gherla) în favorulŭ bisericei şi şcólei gr. cat. din Gherla. Preţulŭ intrărei: de persónă 80 cr. v. a. Inceputulŭ la 5 óre séra. Petrecerea se va ţiné şi la casŭ de timpŭ nefavoritorŭ în sala băilorŭ. Suprasolvirile se vorŭ primi cu mulţămită şi se vorŭ chita prin ḑiare. Bilete se potŭ cumpĕra la Tipografia „Aurora“, ér în séra petrecerei la casă.

Pentru comitetŭ: *Greg. Steţiu* preşedinte. *Dr. Emiliu F. Negruţŭ*, secretarŭ. *Iónŭ Georgiu*, cassarŭ.

*
* *

Zăpadă. Din Carintia se comunică, că în ḑilele trecute a ninsŭ din greu în multe localităţĭ şi mai alesŭ pe vêrfurile Alpilorŭ. In multe locurĭ însĕ zăpada e grósă şi pe liveḑile situate în regiunĭ mai înalte. De mulţĭ anĭ nu s'a mai întêmplatŭ între luna lui Iuliu şi Augustŭ sĕ ningă.

*
* *

Invitare. *Junimea studiósă din Lipova şi giurŭ* invită la *Balulŭ* ce'lŭ va arangia Marţĭ la 15/27 Augustŭ 1889 la „Archiducele Iosifŭ“ în favórea bisericii gr. or. ce se repară în locŭ. Preţulŭ de intrare: pentru persónă 1 fl. pentru familiă 2 fl. Contribuirĭ benevole suntŭ a se adresa la oficiulŭ protopopescŭ din Lipova. Inceputulŭ la 8 óre séra.

Comitetulŭ arangiatorŭ: *Isid. Georgevicĭ* cand. not., preşedinte. *Ath. Brădeanŭ* stud. med., secretarŭ. *Const. Puticĭ* stud. teol., cassarŭ. *Silviu Bichicean* stud. abs., *Cons. Cismaşiu* cancel., *Iónŭ Cismaşiu* învĕţ., *Dem. Popovicĭ* stud. theol., *Oct. Puticĭ* stud jur.

„Corespondenţa Gaz. Trans“.

De sub Culmea Incului, Augustŭ 1889.

Domnule Redactorŭ! Ar crede omulŭ, că în aceste locurĭ muntóse şi depărtate órecum de valurile lumescĭ trăimŭ o viĕţă pacînică cu ḑile dalbe şi neconturbate de nicĭ unŭ rĕu. Bine ar fi sĕ fiă aşa, déră rarŭ se întêmplă aşa ceva. După ce în unŭ modŭ sistematicŭ amŭ fostŭ scurtaţĭ în unŭ dreptŭ după altulŭ, agenţii guvernului s'au pusŭ pe lucru ca sĕ ne înveţe „carte“; căcĭ, veḑĭ Dómne, noi pe la munte n'amŭ pré avutŭ ocasiunea de a ne „civilisa“ şi modernisa după spiritulŭ unguresců; dér firea Românului aşa-i făcută dela natură, mai bine şi mai prostŭ, decâtŭ adăpatŭ cu învĕţăturile străine, date de ómenĭ străinĭ, de altŭ neamŭ şi de altă lege. Da, agenţii aceştia şi-au pusŭ în gândŭ sĕ ne facă şcóle, şi încă şcóle de acelea, în care biserica şi preoţii noştri sĕ nu pótă dispune, nicĭ sĕ aibă vr'o amestecare, cu tóte că prin comunele acestui ţinutŭ suntŭ şcóle confesionale corĕspunḑĕtóre legilorŭ şi în conformitate cu spiritulŭ timpului de astăḑĭ, provĕḑute cu tóte cele de lipsă, la care biserica a aplecatŭ după trebuinţă 1—2 séu şi mai mulţĭ învĕţătorĭ, aşa că personalulŭ didacticŭ n'a lipsitŭ nicĭ la o şcólă. Şcólele conf. au funcţionatŭ mereu, dér cu tóte acestea, s'au înfiinţatŭ şi şcóle *„comunale“*, carĭ suntŭ scóse de sub jurisdicţiunea bisericéscă şi stau sub conducerea organelorŭ politice administrative. Décă aceste şcóle ar avé de împlinitŭ numai misiunea de a propaga lumină şi cultură în poporŭ, ar mai trece. Dér aceste foculare de „cultură“ mai au şi altă misiune specială, adecă misiunea de a propaga maghiarismulŭ între fii Românilorŭ, ca aşa cu timpulŭ aceia pe nesciute sĕ-şĭ renege neamulŭ şi limba lorŭ strămoşéscă şi sĕ nu mai scie ce suntŭ ei, căcĭ şcólele comunale suntŭ premergĕtóre ale şcólelorŭ de statŭ maghiare.

In multe comune*) nicĭ nu suntŭ copii în numĕrŭ de ajunsŭ pentru şcóla confesională, cu tóte acestea, în butulŭ confesiunei, inspectorulŭ susţine spre greutatea comunei şi pe învĕţătorŭ şi şcóla comunală, plătind salarul docentelui comunalŭ, deşi acela zace în neactivitate totŭ anulŭ, căcĭ n'are pe cine sĕ înveţe. Ba încă ce e mai multŭ, se preliminéză banĭ din cassa comunală pentru mobiliarŭ şi rechisite de învĕţămêntŭ, pe când faptice în scólă nu este nicĭ unŭ copilŭ.

*) Precum Nepos, Ilva mică etc.

---

soldaţii lui Baudelot, carĭ veniau sĕ libereze pe comandantulŭ lorŭ. Ei pĕtrunserĕ în casă, năvăliră în grădină strigândŭ:

„Baudelot! — Baudelot!“

Mirarea Chuanilorŭ nu era tocmai mică, aflândŭ pe comandantulŭ lorŭ, pe care îlŭ credeau încărcatŭ de lanţurĭ, în locŭ de acestea, încunjuratŭ de dame, îmbrăcatŭ şi gătitŭ, cum nu'lŭ mai vĕḑură încă nicĭ-odată.

Prima întrebare a lui Baudelot fù: „Veniţĭ dela porumbarŭ, D-lorŭ?“

„Da!“, rĕspunse unulŭ dintre cavalerĭ, „de acolo începurămŭ, căpitane. Nimenĭ însĕ nu va mai vedea nicĭ porumbarŭ, nicĭ pe d-ta, nicĭ vr'unŭ porumbŭ ce-a locuitŭ în elŭ. Porumbarulŭ e dĕrîmatŭ de mânile nóstre!“

„Décă este aşa“, ḑise Baudelot trăgêndu'şĭ sabia, „atuncĭ sunt deslegatŭ de cuvêntulŭ meu şi liberŭ. Vĕ mulţămescŭ dragii mei!“ Apoi luându'şĭ pălăria: „Eleonoro!“, ḑise elŭ cu o voce lină, „primesce sincera mulţămirea a prisonierului.“

Elŭ porunci sĕ aducă o trăsură.

„E deja gata o trăsură, căpitane“, ḑise unulŭ dintr'ai lui, ea a fostŭ destinată sĕ vĕ ducă la Nantes, după informaţiunea ce o primirămŭ dela stăpânulŭ casei.“

Deodată privirea lui Baudelot căḑu asupra căpitanului Hamelin, care era legatŭ chiar cu legăturile, cu carĭ a fost elŭ legatŭ.

„Căpitane Hamelin“! ḑise Baudelot, „serviciu pentru serviciu! Eu în locŭ sĕ-ţĭ deslegŭ legăturile, le taiu, ca astfelŭ sĕ nu mai pótă servi la nimenĭ d'aci înainte“.

După ce-şĭ veni Eleonora în fire, Baudelot continuă:

„Căpitane Hamelin! Este unŭ ce durerosŭ a se logodi cineva în a céstă epocă tristă, în acestŭ timpŭ, în care rĕsboiulŭ civilŭ e înfiăcărată şi în care vĕrsarea de sânge este predominitóre. Nimenĭ nu scie, décă diminéţă va avea în faţa lui vr'unŭ prisonierŭ séu décă séra trebue sĕ priméscă pe inimicĭ. Amânaţĭ dér, décă voiţĭ, nunta până într'o ḑi, când pacea şi liniştea va domnĭ. Uitaţi-vĕ, chiar şi mirésa vĕ rógă pentru acésta. Nobilă domnişóră, ne permiteţĭ óre nouĕ sĕrmanilorŭ Chouanĭ sĕ vĕ conducemŭ acasă la castelulŭ Mailly? Ne permiteţĭ?“

Şi astfelŭ toţĭ tinerii Chouanĭ alergară în galopŭ, veselĭ, că au liberatŭ pe comandantulŭ lorŭ şi mândri la raḑele sórelui apunĕtorŭ. Sĕrmanii tinerĭ! ei nu sciau că numai puţinŭ timpŭ mai aveau sĕ se bucure de raḑele acestui sóre. Cu toţii furĕ omorîţĭ în ḑilele şi luptele următóre.

Suntŭ ómenĭ peste carĭ veghiază o stea norocósă. Baudelot de Dairval nu fù omorîtŭ, deşi nu părăsi nicĭ-măcarŭ o ḑi Vendée.

După ce se puse capĕtŭ măcelului în patria sa, elŭ se căsători cu domnişóra de Mailly. Căpitanulŭ Hamelin îi cedă de bună voiă tóte drepturile sale de logodnicŭ, pentru a încorona fericirea celorŭ carĭ se iubiau.

Traducere de **D. Axente.**

Dér lucrulŭ nu se mărginesce numai la atâta, ci merge și mai departe. Inspectorulŭ reg. de școle d-lŭ Dr. I. Havasy a dispusŭ, ca fiecare scólă comunală sĕ fiă provĕdută cu stégulŭ „tricolorŭ maghiarŭ“, se înțelege de sine, că și acelea procurate totŭ din casele comunale, escepțiune făcêndŭ unii, carĭ au deșchisŭ liste pentru procurarea lorŭ ca Rebréan Laszló**)

Au nu suntŭ tóte acestea spese zadarnice și banĭ aruncațĭ în apă, dér storșĭ prin esecuțiune din sudórea Românului?! E mirare, că representanții congregațiunei comitatense și cei din comisiunea administrativă mai potŭ suferi astfelŭ de nedreptățĭ și nu-șĭ ridică glasulŭ, spre a chiarifica și limpeḑi lucrurile! S'au n'au cunoscință esactă despre astfelŭ de lucrurĭ, ce se întêmplă prin comune?! Dela diregĕtorii comunalĭ, precum și de la cei cercualĭ nu se mai póte aștepta nicĭ unŭ ajutorŭ, pentrucă ei mergŭ după comanda celorŭ de susŭ și tragŭ carulŭ acolo unde li-se impune, căcĭ de nu suntŭ spulberațĭ.

Așa déră școlele confesionale suntŭ avisate numai la ajutorulŭ propriu. Că în acestŭ ținutŭ s'au ridicatŭ școle comunale, în mare parte pórtă vina chiar poporulŭ arătându-se nepăsătorŭ față cu sfaturile date de unii bărbațĭ prevĕḑĕtorĭ, creḑêndŭ, că cu timpulŭ o sĕ trécă peste ei atarĭ poruncĭ; dér suntŭ de vină chiar preoții și diregĕtorii comunalĭ, carĭ n'au lucratŭ la timpŭ și în armoniă, spre a preveni și înconjura mulțimea de spese ce le supórtă poporulŭ nevinovatŭ. Sĕ nu ne mirămŭ multŭ, că prin comunele singuratice se ridică școle comunale, ci sĕ ne mirămŭ mai multŭ de aceea, că școla normală din Năsĕudŭ, precum și cele triviale suntŭ deja maghiarisate; când mergĭ la esamenele lorŭ, se pare că eștĭ în Debreczen séu în altŭ orașŭ din centrulŭ Țĕrei ungurescĭ. Óre acele școle cu ai cui banĭ se susținŭ? Au nu ne maghiarisămŭ noi pe banii noștri! Și cei carĭ suntŭ datorĭ a ne apĕra la tóte acestea tacŭ tăcerea pescelui!

Nu e de glumitŭ, timpulŭ în care trăimŭ e seriosŭ și se pretinde dela noi, ca și noi sĕ fimŭ serioșĭ. Sĕ ne apucăm cu inimă de ridicarea și îngrijirea câtŭ mai corĕspunḑĕtóre a școlelorŭ nóstre confesionale puse sub scutulŭ preoțimei nóstre. Sĕ provedemŭ pe acelea cu puterĭ didactice și cu tóte rechisitele necesare pentru învĕțămêntulŭ elementarŭ Atuncĭ norii ce ne amenință cu distrugerea acestorŭ foculare de cultură confesionale se vorŭ risipi. Sĕ ne punemŭ déră seriosŭ pe lucru.

Someșianulŭ.

**) Rebreanŭ Vasile, carele da semne de bunŭ „Românŭ‘ prin Lăpușulŭ ung., a părăsitŭ acelŭ focularŭ de cultură românéscă și a alergatŭ și s'a înrolatŭ sub stégulŭ inspectorului reg. Dr. Havasy Gyula, „patriotŭ“ de cei noui, la scóla comunală în Maierŭ, cărui inspectorŭ i-a făcutŭ ovațiunĭ de primire la esamenulŭ de véră cu inscripțiunĭ pe părețĭ: „Éljen Dr. Havasy Gyula“ și „Isten hozzta“!! Oare nu l'a ajutatŭ în munca sa și d-lŭ notarŭ Sanjoan Daniel cu Kajtán bácsi??!

Literatură.

Revista catolică din Baia-mare, ce apare sub direcțiunea D-rului Vasiliu Lucaciu, Nr. VII—VIII pe Iulie-Augustŭ are următorulŭ sumarŭ: 1) Sclavagiulŭ africanŭ (continuare). 2) Ecstasele, medicina și biserica (fine). 3) Esistința și representațiunea cerului și a infernului înainte de creștinismŭ, precum și la popórele necreștine (continuare). 4) Desbinarea grecéscă (continuare). 5) Congresulŭ catolicŭ din Madridŭ. 6) Reflexiunĭ. 7) Unŭ rĕspunsŭ „Telegrafului românŭ“. 8) Princesa Elisabata de Francia. 9) Corespondențe. 10) Revista contimporană. 11) Bibliografiă.

Macedonia, Revista Românilorŭ din peninsula Balcanică, apare în Bucurescĭ. Nr. 7 din Iulie are următorulŭ sumarŭ: „Articolulŭ de fondŭ“, Comitetulŭ. „Școla românéscă din Macedonia și d. Mărgăritŭ“, St. Michăilénŭ. „Viéța poetului M. Nicolescu“, Picuruz-lu. „Istoria Românilorŭ“ (urmare), St. Michăilénŭ. „Poesii“, Del Mace. „Nunta“, T. Burada. „Cântecŭ popularŭ“, Coretti. „Iónŭ Lenevosulŭ“ (basmulŭ), Vangh. Petrescu. „Dudia“, C. T. B. „Exposiția din Parisŭ“, A. P. Bâia. „Scirĭ“, Reporterŭ. „Membri fundatorĭ“, Redacția. Prețulŭ abonamentului 3 lei pe șése lunĭ, 6 lei pe unŭ anŭ. Redacția și administrația în Bucurescĭ, Strada Colței Nr. 9.

La studiulŭ limbei române.

Brașovŭ, 16 Iunie 1889.

In numĕrulŭ 132 din 16/28 Iunie 1888 am publicatŭ unŭ apelŭ către toțĭ filologii românĭ și către toțĭ bărbații românĭ și străinĭ, carĭ se ocupă cu studiul limbei române. In acestŭ apelŭ am adresatŭ următórele întrebărĭ:

1) Pentru ce au prefăcutŭ Românii în cuvêntulŭ: *șerbŭ*, *Șerbanŭ, șerbescŭ*, latinesce *servus, Servianus*, *servio*, pe *s* latinescŭ în șuerătórea *ș*?

2) Pentru ce n'au făcutŭ pe *e* de după *s*, în *ĕ* séu *ă*, ca în *sĕninŭ* séu *sĕrinŭ*, latinesce *serenus*?

3) Pentru ce au păstratŭ pe *s* și pentru ce au prefăcutŭ pe *e* în *ĕ* séu în *ă*, în *sĕrbezŭ*, *sĕrbare*, *sĕrbătóre*?

4) Ce însemnéză atâtŭ *șerbŭ*, câtŭ și *sĕrbezŭ*, din punctŭ de vedere etimologicŭ, séu care este semasiologia lorŭ etimologică.

5) Stă cuvêntulŭ nostru *sĕrbezŭ* în legătură etimologică cu cuvêntulŭ latinescŭ *servo —are—atum*, și décă nu stă, atuncĭ care este etimologia cuvêntului nostru *sĕrbezŭ*?

Terminulŭ, până când sĕ mi-se trimită rĕspunsurile, era până la finea lunei lui Iulie a. tr.

In urma acestui apelŭ mĭ-a trimesŭ cu data 10 Augustŭ a. tr. d-lŭ. adv. din Făgetŭ în Bănatŭ *Dionisiu Pascuțiu* următorulŭ rĕspunsŭ, care din causa ocupațiunilorŭ mele celorŭ multe nu l'am pututŭ până acuma da publicității, deși partea cea mai mare a reflecsiunilorŭ mele era gata încă în luna lui Decemvre anulŭ trecutŭ.

Pré stimate Domnule! In „Gazeta Transilvaniei“ Nr. 132 am cetitŭ unŭ apelŭ publicatŭ de d-ta, în firulŭ căruia ai provocatŭ pe toțĭ literații românĭ și străinĭ sĕ deslege 5 enigme, carĭ d-tale ți-se vĕdŭ de totŭ importante spre lămurirea limbei nóstre naționale, și plane a originei. — De locŭ ce am cetitŭ apelulŭ acela, țĭ-așŭ fi pututŭ rĕspunde, se înțelege după modulŭ cugetărei mele, dér deprinderile mele multifarie totdéuna m'au împedecatŭ, până mĕ tredii că timpulŭ defiptŭ prin d-ta a trecutŭ, pentru ce am voitŭ sĕ recurgŭ la calea publicității, dér m'am reținutŭ totușĭ, nu cumva sĕ mĕ învinuescĭ de indiscrețiune, și am decisŭ a'țĭ scrie d-tale numai deși târḑiu, după principiulŭ *„melius tarde quam nunquam“*.

Pentru ca însĕ sĕ ne pricepemŭ, premitŭ: că eu suntŭ etimologico-fonetistŭ; nu acceptŭ în ortografia nóstră nicĭ o codiță, nu primescŭ elăsarea literei *„u“* în fine, pentru că suntŭ de firma credință, că n'avemŭ cuvinte, carĭ se finescŭ cu consonante; cine se contrivesce principiului acestuia, nu cunósce geniulŭ limbei române.

Susținŭ, că națiunea română din începutŭ a avutŭ în limba sa, formată de complecsulŭ națiunei întregĭ, 7 vocale, carĭ le are și aḑĭ. Aceste două vocale: *ĕ* și *â* s'au eliminatŭ din limba nóstră atuncĭ, când dintr'ênsa la impulsulŭ lui Latinŭ regelui Lațiului s'au încercatŭ cărturarii de atuncĭ a forma limba latină clasică, poleindŭ limba poporului, ce li-au și succesŭ în modŭ strălucitŭ, precum vedemŭ. Dovadă despre acésta e limba *Rhaeto-romană*, *Vallesiană* și *Ladină* în cantónele Elvețiane: Tessin, Grigioni (Graubündten), Vaud (Vaadt), Castelnuovo (Neuchatel), Friburg, Galesia. Toțĭ aceștia în timpurĭ diferite s'au ruptŭ din trupulŭ națiunei nóstre; n'amŭ fostŭ în contactŭ cu dênșii de 2400 de anĭ; și deosebĭ Rhaetoromanii formându-șĭ literatura au susținutŭ și susținŭ aḑĭ vocalele acelea, spre a cărora scriere au recursŭ la diftongĭ p. e. *Paerinte*, *Paene* etc., precum mai pe largŭ am arătatŭ în „Apologia“ mea scrisă în limba ungurésca în contra lui Dr. Réthy László et comp. în 1881, tipărită în Aradŭ.

Dreptŭ că în timpulŭ de față vocalele acestea mare pedecă ne punŭ în desvoltarea literaturei și deosebĭ întru unificarea ortografiei nóstre, dér e dreptŭ și aceea, că multorŭ cuvinte române originale le dau o volubilitate plăcută și armoniósă; cu dênsele în multe se încunjură ecvivocațiunea (echivocitatea); prin urmare dau o caracteristică originală limbei, diferită de tóte celelalte limbĭ române, cărora limba acésta li-a datŭ viéță fiindu-le mumă dulce, soră vechiă. In limba acésta au vorbitŭ Tribunii plebei în Senaturĭ, în limba acésta și-au însuflețitŭ óstea Iuliu Cesare etc., ḑică dușmanii gintei nóstre orĭ-ce vorŭ ḑice, acésta este faptă istorică nedubitată; nu cade lucrulŭ acesta pe timpurile mitologice, nicĭ preistorice; lucrulŭ stă curatŭ în vederile tuturora, cărora le place adevĕrulŭ; e lucru naturalŭ, că glótei poporului nu i-se póte vorbi altcum decâtŭ în limba lui maternă, care nicĭ patricii nu-o au uitatŭ de dragulŭ clasicității etc. Multŭ ar fi de scrisŭ și de vorbitŭ asupra temelorŭ acestora în mână cu istoria, ochiulŭ adevĕrului, și cu gramaticele tuturorŭ limbilorŭ latine, dér acele nu încapŭ în cadrulŭ unei epistole, nicĭ se potŭ scrie în timpŭ scurtŭ; dreptaceea mărginindu-mĕ la cele ḑise, însemnŭ: cumcă după puțintica mea părere, din labirintulŭ acesta alŭ ortografielorŭ nu vomŭ puté eși altcum, de nu vomŭ ține morțișŭ de principiul *„etimologico-foneticŭ“*, acesta ar fi firulŭ Ariadnei; principiulŭ acesta l'a fostŭ adoptatŭ la începutŭ și Academia română din Bucurescĭ; a începutŭ a umbla pe căi bune, și credenmŭ atuncĭ, că în scurtŭ vomŭ ajunge scopul dorit de toțĭ. Și a fostŭ și nu este așa, pentrucă nu sciu din ce motive s'a aruncat în brațele „fonetiștilorŭ“ și în locŭ de a propăși pe terenulŭ acesta, a repășitŭ, pentru aceea șĭ-a perdutŭ autoritatea; acum n'avemŭ autoritate impunĕtóre; de aicĭ au isvorîtŭ vagabundarea și orbecarea în ortografia română de o parte, éră de alta, că generațiunei mai nouĕ nu-i place a învĕța regulele gramaticale etimologice, de unde resultă absurditatea: că unulŭ și acelașŭ cuvêntŭ, în care obvinŭ vocalele *ĕ* séu *â*, îlŭ scriu în multe tipurĭ; ecsemple nu aducŭ, că legionŭ e numĕrulŭ lorŭ, pentru aceea te-ai scandalisatŭ și Domnia-ta cu totŭ dreptulŭ. In timpulŭ de față făr' de compasulŭ cuvenitŭ nu se póte luntri pe mare cu succesŭ doritŭ. Incâtŭ pentru mine, în privința vocalelorŭ: *ĕ* și *â* am fostŭ și sunt de părerea, cumcă sonulŭ acelora îlŭ potŭ reproduce tóte 5 vocalele, precum acelea suntŭ în cutare cuvêntŭ originalŭ; celŭ ce ține de principiulŭ acesta în scriere, nu va veni în contraḑicere nicĭ când, p. e. *cămașe*, *căprióră*, *câmpŭ*, *pântece*, *aduncŭ*, *sĕmnŭ*, *sĕmênță*, *cărômbŭ*, *rôndunea, cânepă*, *vĕnatŭ*, *vĕnĕtŭ*, *vĕrtescŭ*, *vĭdŭ*, *vĭduă*, *pĭrŭ*, *sŭnt*, *sĭngurŭ*, ș. c. l., de sine înțelegêndu-se, cum-că vocalele obvenitóre în cutare cuvêntŭ numai pentru ochĭ vorŭ reținé forma, pentru urechĭ sonulŭ lorŭ îlŭ va mărgini semnulŭ lorŭ: cobila ʌ (în locŭ de ◡), podcapulŭ: ⌒ (în locŭ de ʌ); așa le numescŭ eu pentru mine nevrêndŭ a deservi de cinosură; după mine foloséscă-se alții cu altele, acuma au timpŭ, pentru-că, precum vedemŭ, la noi domnesce anarchiă în privința acésta. Fiindŭ acum vorba de semne, mĕ mai folosescŭ cu următórele și anume cu semnulŭ scurtărei: ˘, acentulŭ acutŭ: ' alŭ infinitivelorŭ; elipticŭ ', séu forma demonstrativă; dér tóte îmĭ place a le folosi numai pentru încungiurarea ecvivocațiunei. Aducă timpulŭ cele mai bune!

Acum credŭ, că vei fi convinsŭ în câtva despre modulŭ cugetărei mele, decĭ procedŭ la resvolvirea cestiunilorŭ indicate prin D-ta. Nu le voiu repeți, pentru-că presupunŭ, că le ținĭ în evidență; nu sciu nimerescŭ dorința Domniei-tale? dér începŭ precum urméză.

(Va urma.)

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“.

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Strassburg, 21 Augustŭ. Impĕratulŭ și împĕrătésa Germaniei au sositŭ erĭ după améḑĭ aicĭ și au mersŭ în trăsură între strigările entusiaste ale unorŭ masse imense de poporŭ la palatulŭ împĕrătescŭ. Orașulŭ este splendidŭ împodobitŭ.

Parisŭ, 21 Augustŭ. Freycinet a împărtășitŭ în consiliulŭ de miniștri, că a destituitŭ din postulŭ lorŭ 22 de oficerĭ compromișĭ, pentru că au luatŭ parte la uneltirile boulangiste, că a degradatŭ și transferatŭ 21 subofícerĭ și a demisionatŭ 8 gendarmĭ și unŭ funcționarŭ civilŭ din ministeriulŭ de rĕsboiu.

Belgradŭ, 21 Augustŭ. Regina Natalia a renunțatŭ la intențiunea de a veni aicĭ.

DIVERSE.

Șahulŭ și femeile române. Șahulŭ Persiei de câteva lunĭ călĕtoresce prin Europa. Astfelŭ de curênd a visitatŭ și exposiția universală din Parisŭ. In secțiunea română, scrie corespondentulŭ „Românului“, s'a uitatŭ și la fetele române îmbrăcate în costumŭ țĕrănescŭ. Apropiindu-se de una, Șahulŭ a întrebat'o franțuzesce: „Ce felŭ de costume suntŭ acestea ce purtațĭ?“ — „Costume românescĭ, Sire“ Șahulŭ cu unŭ óreoare surîsŭ: „Tóte rumâncele suntŭ așa frumóse? Credeamŭ că sunteți franceze. Va sĕ ḑică, România are totŭ femei frumóse.“

Unŭ monstru marinŭ. Unŭ pescarŭ ce se afla pe stâncile Bancals, situate la vestulŭ insulei Saint-Honorat lângă Cannes, d'odată vĕḑu sărindŭ, la 50 metri departe de dênsulŭ, unŭ pește enormŭ, de o formă estra-ordinară, mĕsurândŭ 5 m. 50 cm. lungime; circumferința sa atinge o desvoltare de 5 metri. Elŭ are unŭ ciocŭ asemenea cu alŭ papagalilorŭ; pe frunte suntŭ așeḑate două apĕrătóre; ochii se găsescŭ la unŭ metru dela extremitatea ciocului. Marinarii, carĭ s'au ocupatŭ cu pescuitulŭ balenei afirmă, că n'au mai vĕḑutŭ nicĭ-odată unŭ asemenea pește.

ULTIME SCIRĬ.

„Naționalulŭ“ scrie: Din sorginte autorisată aflămŭ, că independența și înălțarea la regatŭ a Bulgariei se va proclama la 6 Septemvre, data aniversării unirei Bulgariei. Acestŭ proiectŭ, după informațiunĭ positive ce avemŭ, e susținutŭ de Austria, Germania și Italia.

Cursulŭ pieței Brașovŭ

din 21 Augustŭ st. n. 1889.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.48	Vĕnd.	9.45
Argintŭ românescŭ -	„	9.39	„	9.42
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.44	„	9.47
Lire turcescĭ - - -	„	10.70	„	10.75
Imperialĭ - - - -	„	9.70	„	9.75
Galbinĭ .	„	5.58	„	5.64
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	102.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.59	„	99.—
Ruble rusescĭ - - -	„	123.50	„	124.—
Discontulŭ - - - -	6½—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 20 Augustŭ st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - - -	99.75
Renta de hârtiă 5% - - - - - - -	94.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	100.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	112.05
Bonurĭ rurale ungare - - - - -	104.70
Bonurĭ cu clasa de sortare - - - -	104.70
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timișŭ - - -	104.70
Bonurĭ cu cl. de sortare - - - -	104.70
Bonurĭ rurale transilvane - - - -	104.70
Bonurĭ croato-slavone - - - - - -	101.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ - - - - - - - -	99.75
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	138.—
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului - -	129.50
Renta de hârtiă austriacă - - - -	83.65
Renta de argintŭ austriacă - - - -	84.70
Renta de aurŭ austriacă - - - - -	109.80
Losurĭ din 1860 - - - - - - - -	139.—
Acțiunile băncei austro-ungare - -	907.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungar. -	316.85
Acțiunile băncei de creditŭ austr. -	305.75
Galbenĭ împĕrătescĭ- - - - - - -	5.65
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - - -	9.46
Mărcĭ 100 împ. germane - - - -	58.27½
Londra 10 Livressterlinge - - - -	119.15

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugăm pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonaţĭ, că mai avemŭ din anii trecuţĭ numerĭ pentru complectarea colecţiunilorŭ „Gazetei“, precum şi câteva întregĭ colecţiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administraţiune în casŭ de trebuinţă.

Mersulŭ trenurilorŭ
pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1889.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ accelerátŭ	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.—	8.—		
Budapesta	8.31	2.—	3.10	6.10
Szolnok	11.20	4.05	7.22	9.28
P. Ladány	2.22	5.46	5.52	11.38
Oradea-mare (sos.)	4.18	7.01	8.46	1.51
Oradea-mare (plec.)		7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rév		8.16	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.05	1.57	4.49
Huiedin		9.35	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriş			4.15	6.12
Ghirbeu			4.36	6.24
Nădĕşel			4.58	6.38
Cluşiu (sos.)		10.35	5.26	6.56
Cluşiu (plec.)	11.02			7.15
Apahida	11.23			7.48
Ghiriş	12.44			9.13
Cucerdea	1.27			10.04
Uióra	1.34			10.12
Vinţulŭ de susŭ	1.42			10.19
Aiud	2.07			10.45
Teiuşŭ	2.26			11.34
Crăciunelŭ	3.11			12.11
Blaşiu	3.24			12.29
Micăsasa	3.54			1.10
Copşa mică	4.09			1.30
Mediaşŭ	4.39			2.14
Elisabetopole	5.11			2.54
Sighişóra	5.45			3.35
Haşfaleu	6.12			4.07
Homorodŭ	7.32			5.54
Agostonfalva	8.17			6.39
Apatia	8.37			7.13
Feldióra	9.06			7.45
Braşovŭ (sos.)	9.45			8.32
Braşovŭ (plec.)	1.55	5.32		
Timişŭ	2.53	6.15		
Predealŭ	3.28	6.47		
Bucurescĭ	9.35	11.50		

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerátŭ	Tren de persóne	Trenŭ mixt
Bucurescĭ		4.40	7.30	*)
Predealŭ		9.12	1.14	5.03
Timişu		9.41	1.45	6.22
Braşovŭ (sos.)	—.—	10.17	2.32	7.23
Braşovŭ (plec.)	4.54		7.07	
Feldióra	5.37		7.44	
Apaţa	6.15		8.09	
Agostonfalva	6.43		8.29	
Homorodŭ	7.31		9.07	
Haşfalĕu	9.09		10.34	
Sighişóra	9.33		10.46	
Elisabetopole	10.02		11.09	
Mediaşŭ	11.04		11.35	
Copşa mică (sos.)	11.24		12.19	
Copşa mică (plec.)	11.39		11.59	
Micăsasa	11.57		12.15	
Blaşiu	12.30		12.43	
Crăciunelŭ	12.45		12.55	
Teiuşŭ	1.13		1.07	
Aiudŭ	2.18		2.11	
Vinţulŭ de susŭ	2.48		2.33	
Uióra	2.56		2.40	
Cucerdea	3.14		2.46	
Ghirişŭ	4.01		3.27	
Apahida	5.28		4.47	
Cluşiu (sos.)	5.56		5.08	
Cluşiu (plec.)	6.45	5.32		8.—
Nădăşelŭ	7.06			8.36
Gîhrbău	7.22			9.02
Aghireşŭ	7.37	6.11		9.32
Stana	8.03			10.11
B. Huiedin	8.24	6.43		10.51
Ciucia	9.04	7.12		12.16
Bucia	9.20			12.50
Bratca	9.37			1.19
Rév	9.55	7.51		2.—
Mezö-Telegd	10.20	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare (sos.)	11.04	8.42		4.03
Oradea-mare (plec.)	11.19	8.47	10.50	4.47
P. Ladány	1.19	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.31	11.51	3.29	11.51
Budapesta	6.30	1.55	7.45	9.55
Viena	1.40	7.15	6.05	

*) Comunică numai în fiecare Vinerĭ.

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.—	3.40
Budapesta		7.40	9.30
Szolnok		10.42	12.38
Aradŭ (sos.)		3.53	5.36
Aradŭ (plec.)	2.17	4.29	6.06
Glogovaţŭ	2.37	4.41	6.18
Gyorok	3.37	5.05	6.43
Paulişŭ	4.05	5.17	6.55
Radna-Lipova	4.27	5.38	7.14
Conop		6.05	7.46
Bĕrzava		6.23	7.57
Soborşinŭ		7.20	8.42
Zamŭ		7.55	9.11
Gurasad.		8.26	9.39
Ilia		8.47	9.55
Branicica		9.11	10.13
Deva		9.42	10.37
Simeria (Piski)		9.59	10.53
Orăştia		11.—	11.39
Şibotŭ		11.29	12.01
Vinţulŭ de josŭ		12.02	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.19	12.45
Teiuşŭ	9.54	1.06	1.24

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiuşŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	11.59	3.34	2.32
Vinţulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Şibotŭ	1.01	4.43	
Orăştia	1.32	5.13	
Simeria (Piski)	2.03	5.47	
Deva	2.52	6.27	
Branicĭca	3.23	6.54	
Ilia	3.55	7.20	
Gurasada	4.08	7.32	
Zamŭ	4.44	8.03	
Soborşinŭ	5.30	8.38	
Bĕrzava	6.27	9.27	
Conopŭ	6.47	9.46	
Radna-Lipova	7.28	10.20	5.35
Paulişu	7.43	10.34	6.01
Gyorok	7.59	10.50	6.44
Glogovaţ	8.28	11.16	7.25
Aradŭ (sos.)	8.42	11.30	7.44
Aradŭ (plec.)	9.20	12.05	
Szolnok	2.22	5.10	
Budapesta	6.—	8.15	
Viena	1.40	6.05	

Simeria (Piski)-Petroşenĭ

Simeria	6.47	11.54
Streiu	7.40	12.37
Haţegŭ	8.51	1.28
Pui	10.02	2.23
Crivadia	11.02	3.11
Baniţa	11.50	3.53
Petroşenĭ	12.30	4.25

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

Petroşenĭ	9.36	4.26
Baniţa	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Haţegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timişóra

Aradŭ	6.12	4.12
Aradulŭ nou	6.36	4.38
Németh-Ságh	7.01	5.01
Vinga	7.30	5.29
Orczifalva	7.55	5.47
Merczifalva	8.13	6.04
Timişóra	9.04	6.50

Timişóra—Aradŭ

Timişóra	6.25	1.15
Merczifalva	7.19	2.04
Orczifalva	7.46	2.26
Vinga	8.15	2.56
Németh-Ságh	8.36	3.13
Aradulŭ nou	9.11	3.51
Aradŭ	9.27	4.05

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	9.33	4.19
Turda	9.54	4.40

Turda—Ghirişŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirişŭ	8.50	3.40

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	6.05
Odorheiu	9.12

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	6.—
Sighişóră	8.56

Copşa-mică—Sibiiu

Copşa-mică		2.05	4.35
Şeica mare		2.38	5.05
Lómneşŭ		3.22	5.46
Ocna	8.—	3.46	6.17
Sibiiu	8.35	4.18	6.40

Sibiiu-Copşa-mică

Sibiiu	2.30	9.10	9.50
Ocna	3.04	9.37	10.14
Lómneşŭ		10.05	10.40
Şeica mare		10.40	11.10
Copşa-mică		11.09	11.35

Cucerdea-Oşorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheţa	3.35	10.50	3.58
Ludoşŭ	3.51	11.11	4.15
M.-Bogata	4.06	11.20	4.41
Iernutŭ	4.43	11.57	5.28
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.44
Mirasteu	5.21	12.36	6.08
Oşorheiu (sos.)	5.40	12.55	6.27
Oşorheiu (plec.)	6.—	4.58	
Reghinul-săs.	7.35	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.25	8.—
Oşorheiu (sos.)		10.—	9.49
Oşorheiu (plec.)	6.45	12.15	10.20
Miraşteu	7.05	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.28	12.58	11.02
Iernutŭ	7.50	1.19	11.23
M. Bogata	8.23	1.49	11.53
Ludoşŭ	8.31	2.02	12.06
Cheţa	9.12	2.18	12.22
Cucerdea	9.44	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Pisk.)

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15

Murĕşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa

Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.30
Ţagŭ-Budateleců	7.27
Bistriţa	11.—

Bistriţa-Murĕşŭ-Ludoşŭ

Bistriţa	3.—
Ţagŭ-Budateleců	6.49
Murĕşŭ-Ludoşŭ	9.35

Notă: Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemneză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ.